

Till
Regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen

Revisionsberättelse för kollektivtrafiknämnden år 2016

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat kollektivtrafiknämndens verksamhet under år 2016.

Kollektivtrafiknämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

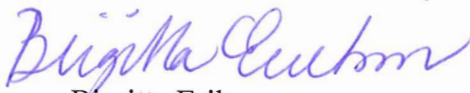
Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och regionens reglemente för revisorskollegiet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Vår samlade kommentar och bedömning från granskningen under året samt omfattningen av granskningen framgår av revisionens årspromemoria, som fogats till revisionsberättelsen för regionstyrelsen.

Vi bedömer att verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Vi har vid granskningen av nämndens redovisning funnit att den fyller kraven enligt den kommunala redovisningslagen.

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för kollektivtrafiknämnden och dess enskilda ledamöter.

Vänersborg den 15 mars 2017

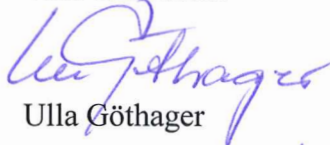
Birgitta Eriksson
Ordförande

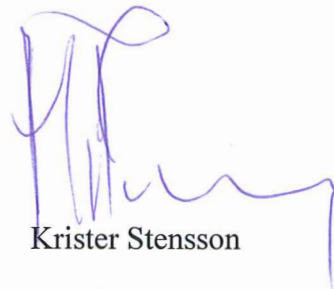
Ulf Sjösten
Vice ordförande

Bernt Sabel

Ulla Göthager

Krister Stensson

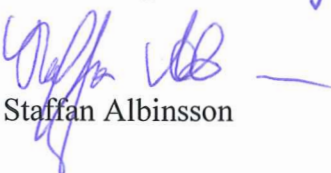
Per Waborg

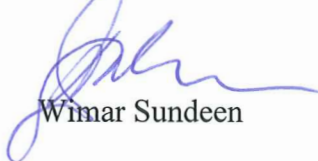
Bo-Lennart Bäcklund

Marie Engström Rosengren

Staffan Albinsson

Wimar Sundeen

Årsrapport

Kollektivtrafiknämnden 2016

Diarienummer REV 2017-00039

Behandlad av revisorskollegiet den 15 mars 2017

Innehåll

1. Inriktning	2
2. Nämndens uppdrag.....	2
3. Genomförd granskning	3
3.1 Granskning ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat	3
3.2 Granskning målstyrning	4
3.3 Fördjupad granskning Nämnders/styrelsers analyser i samband med rapportering till RS/RF.....	6
3.4 Granskning intern kontroll	6
3.5 Granskning av räkenskaper	7

Årsrapport revision 2016 av Kollektivtrafiknämnden (KTN)

1. Inriktning

I den årliga revisionen prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. Den årliga revisionen omfattar granskning och bedömning inom följande områden:

- Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat
- Intern kontroll
- Räkenskaper

2. Nämndens uppdrag

Enligt nämndens reglemente, beslutat av regionfullmäktige 2015-11-24 anges bl.a. följande:

Nämnden är en beställarnämnd inom Västra götalandsregionens (VGR) styrmodell med ägaren regionfullmäktige(RF) representerad genom Regionstyrelsen(RS) och beställarnämnder som tilldelar uppdrag till utförarstyrelser.

Nämnden ska inom sitt verksamhetsområde följa vad som anges i lag eller annan författning, följa det fullmäktige i reglemente, i samband med budget eller i annat särskilt beslut har bestämt att nämnden ska fullgöra, verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer.

Kollektivtrafiknämnden är Västra Götalandsregionens främsta kollektivtrafikpolitiska organ med ansvar för strategiska kollektivtrafikfrågor. Kollektivtrafiknämnden ska fullgöra de uppgifter som följer av Västra Götalandsregionens ansvar som kollektivtrafikmyndighet för den regionala kollektivtrafiken, när uppgiften inte enligt lag eller regionfullmäktiges beslut ska fullgöras av någon annan, ansvara för att genomföra fullmäktiges fastställda mål och inriktningar för kollektivtrafiken, bevaka och initiera långsiktiga utvecklings- och inriktningsfrågor samt strategier inom nämndens ansvarsområde, utforma förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram, bedriva övergripande strategiskt arbete inom området kollektivtrafik, följa utvecklingen inom kollektivtrafikområdet, verka för forskning och utveckling inom kollektivtrafikområdet. Nämnden är Västra Götalandsregionens beställare av kollektivtrafik. I nämndens uppdrag ingår att inom ramen för regionalt trafikförsörjningsprogram lämna uppdrag/beställning till Västtrafik AB. Nämnden ska fastställa taxor för kollektivtrafiken i Västra Götaland enligt den inriktning som regionfullmäktige angivit. Nämnden får i uppdrag att ingå avtal om lokala anpassningar av kollektivtrafiken och dess finansiering med kommuner inom länet.

Regionstyrelsen tillhandahåller nämndens tjänstemannastöd och ansvarar för personalfrågor inklusive arbetsmiljöfrågor. Regionstyrelsen ansvarar för att organisationen är tydlig och ändamålsenlig med hänsyn till fullmäktiges mål och styrmodell samt lagar och andra författningar för verksamheten. Regionstyrelsen utser

ansvarig tjänsteman till nämndens förfogande efter samråd med nämnden. Nämnden fastställer varje mandatperiod instruktion till ansvarig tjänsteman.

3. Genomförd granskning

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och enligt god revisionssed för kommunal verksamhet. Revisionen har utgått från revisionsplanen som fastställts av revisorskollegiet samt från en granskningsplan avseende nämnd/styrelse. I granskningen har revisorerna biträttats av revisionsenheten. Därtill har räkenskaperna granskats av Deloitte.

Genomförd granskning leder till bedömningar och i förekommande fall, rekommendationer till nämnden/nämnden. I denna årsrapport redovisas iakttagelser och revisionsenhetens bedömningar. Några av granskningarna avser fördjupade granskningar som resulterat i särskilda granskningsrapporter som behandlats av revisorskollegiet. I dessa fall redovisas bedömningarna som revisionens bedömning. De rekommendationer som lämnats i dessa fördjupade granskningar återfinns i respektive granskningsrapport och redovisas inte här.

Under året har följande granskning genomförts:

3.1 Granskning ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Syfte

Granskningen av nämndens årsredovisning 2016 utgör en del i den grundläggande granskningen. Granskningen syftar till att bedöma om nämnden rapporterar enligt de riktlinjer som Regionstyrelsen utfärdat samt om de resultat nämnden redovisar för verksamhet och ekonomi överensstämmer med regionfullmäktiges beslut om budget, mål och uppdrag.

Iakttagelser

Nämndens avrapportering till ägaren innehåller en redovisning av resultat för målandikatorer och status i för de aktiviteter nämnden angett för RF prioriterade mål, uppdrag och fokusområden. Redovisningen för året är i allt väsentligt i linje med nämndens detaljbudget 2016 för prioriterade mål och fokusområden som nämnden valt. Resandet har ökat och når måltalet i programmet. På miljöområdet överträffas målet om att fasa ut fossila bränslen. Kundnöjdheten utvecklas i rätt riktning, men når inte riktigt uppsatta mål. Arbetet med att förenkla biljettsystemet har fortsatt under 2016 och prioriterar nu att utveckla digitala försäljningskanaler. Målet om skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska där hållplatsanpassningar ur ett tillgänglighetsperspektiv uppfylls inte för året, kommunerna ansvarar för dessa åtgärder.

Nämnden redovisar en ekonomi i balans. Årsresultatet för kollektivtrafiknämnden är + 5,6 mnkr. Resultatet för 2016 i jämförelse med budget har en avvikelse motsvarande + 1,9 mnkr på intäktssidan. Avvikelsen är till sin helhet kopplad till nämndens budget för strategiska utredningar och en regionintern kostnadsöverflyttning från nämnden till Regionutvecklingsnämnden. Finansieringsförutsättningarna av nämndens verksamhet 2016 baseras på regionfullmäktiges budgetbeslut på 4 200 mnkr. Av dessa medel har 4 165 mnkr använts till uppdraget/beställningen till Västtrafik AB vilket är i linje med

budget. Resterande 35 mnkr för nämndens egen verksamhet. Nämnden har vid utgången av 2016 ett eget kapital motsvarande 42,4 mnkr.

Bedömning

Revisionsenhetens samlade bedömning är att årsrapporten i allt väsentligt följer de riktlinjer för verksamhetsuppföljning som Regionstyrelsen har utfärdat och att nämnden resultatredovisning för verksamhet och ekonomi är i överensstämmelse med fullmäktiges beslut om budget, prioriterade mål, fokusområden och uppdrag.

Bedömningen gäller med följande undantag:

- Kundnöjdheten utvecklas i rätt riktning, men når inte riktigt uppsatta mål.
- Målet om skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska, med tillgänglighetsanpassade hållplatser av nås ej. Kommunerna ansvarar för åtgärderna
- Budgeterade poster för strategiska utredningar har ej upparbetats helt enligt plan i detaljbudget.

3.2 Granskning målstyrning

Granskningen är en del av den grundläggande granskningen. Syftet med granskningen är att översiktligt belysa nämndens struktur och arbete med målstyrning och efterlevnad av prioriterade mål, arbetet med fokusområden och uppdrag i regionfullmäktiges budget 2016, samt nämndens efterlevnad av regionstyrelsens riktlinjer för budget och riktlinjer för uppföljning i bokslut samt riktlinjer för årsredovisning. Granskning har skett av nämndens övergripande styrstruktur för målstyrning via protokoll, detaljbudget, delårsredovisning samt årsbokslut.

Iakttagelser

Nämnden har en styrstruktur som innehåller ägarstyrning och nämndens egen styrning. Ägarstyrning utgår från fullmäktiges reglemente och RF årliga budget samt övriga regionövergripande styrdokument (måldokument, policys, planer) där måldokumentet Regionalt trafikförsörjningsprogram 2025 är det viktigaste styrdokumentet för kollektivtrafikens utveckling, samt även Västra Götaland 2020 – Strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland 2014-2020 (VG 2020) utgör en central del av nämndens styrning. Trafikförsörjningsprogrammet samt VG2020 är har en styrning som kompletterar varandra i arbetet med regional utveckling i de tre dimensionerna ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet som anges i Vision Västra Götaland. Nämnden har under 2016, enligt plan lagt fram förslag till regionfullmäktige om reviderat trafikförsörjningsprogram 2017-2020 med utblick 2035, vilket RF fastställt. Revideringen av programmet är en omfattande process som bygger på analyser, uppföljningar och utvärderingar samt genom omfattande regionalt samråd med regionens kommuner.

Nämndens styrning av verksamheten utgår från reglemente och detaljbudget/verksamhetsplan inom detta relaterar nämnden sina val av mål och fokusområden i till både trafikförsörjningsprogrammet samt VG2020. Nämnden har tillsammans med regionutvecklingsnämnden och miljönämnden i olika delar beslutat om handlingsprogram som är knutna till målarbetet inom trafikförsörjningsprogrammet, VG2020 och RF budget. Handlingsprogrammen kompletterar nämndens detaljbudget och anger hur målstyrningen ska ske utifrån RF budget och måldokumenterna ur ett

flerårsperspektiv vad gäller utvecklingsåtgärder. Under 2016 har gällande program utvärderats och en ny generation program har beslutats med fokus på tydligare gränsdragningar mellan nämndernas ansvarsområden samt med tydligare gränsdragningar för att uppnå förbättrade förutsättningar till synergier mellan programmen. Nämnden har förvaltningsstöd från koncernkontoret vilket ligger under Regionstyrelsens ansvar. På förvaltningsnivå finns aviseringar och rutiner fastställda för verksamheten. Nämnden har beslutat om en instruktion till ansvarig tjänsteman¹ samt delegationsordning som fördelar ansvar och befogenheter mellan nämnd och förvaltning. Nämnden har säkerställt systematisk återrapportering av fattade delegationsbeslut vid nämndens sammanträden.

Nämnden arbetar proaktivt inom sitt ansvarsområde och har ett strategiskt perspektiv där risker för måluppfyllelse identifieras tidigt t.ex. genom ett omfattande arbete med omvärldsanalyser och uppföljningar och strategiska utredningar på kollektivtrafikområdet. Inom koncernkontoret utöver detta pågår ett en process inom hela området regional utveckling 2016 och fortsatt in i 2017 gällande modeller för uppföljning, utvärdering och lärande i det regionala utvecklingsarbetet. En modell finns sedan tidigare som reviderats och det pågår ett arbete inom koncernkontoret för att samtliga nämnder inom det regionala utvecklingsområdet att tillämpa modellen t.ex. avseende de ovan nämnda handlingsprogrammen som är kopplade till både trafikförsörjningsprogrammet samt VG2020. Detta är en delmängd av den metodutveckling som sker av tjänstemannastödet som serverar nämnden samt de övriga nämnderna och kommittéerna inom regional utveckling.

Bedömning

Revisionsenhetens samlade bedömning är att nämnden i allt väsentligt har en målstyrning i enlighet med RF prioriterade mål, fokusområden och uppdrag i regionfullmäktiges budget 2016(samt regionalt trafikförsörjningsprogram och VG2020), samt nämnden följer regionstyrelsens riktlinjer för budget och riktlinjer för uppföljning i bokslut och riktlinjer för årsredovisning.

Revisionsenhetens samlade bedömning är att nämnden resultatredovisning för verksamhet och ekonomi är i överensstämmelse med fullmäktiges beslut om budget, mål och uppdrag. Revisionsenheten noterar att resultat för RF prioriterade mål och uppdrag nås och planerade aktiviteter för fokusområden fortskrider enligt plan.

Bedömningen gäller med följande undantag:

- Kundnöjdheten utvecklas i rätt riktning, men når inte riktigt uppsatta mål.
- Målet om skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska, med tillgänglighetsanpassade hållplatser av nås ej. Kommunerna ansvarar för åtgärderna
- Budgeterade poster för strategiska utredningar har ej upparbetats helt enligt plan i detaljbudget.

---

¹ Koncernkontoret leds av förvaltningschef/regiondirektör, koncernkontoret utgör förvaltningsstöd till ett antal nämnder, kommittéer samt regionstyrelsen. Förvaltningschefen ansvarar inför regionstyrelsen samt har i samråd med berörda nämnder tillsatt en ansvarig tjänsteman per nämnd för att leda förvaltningsstödet kopplat till nämnden.

3.3 Fördjupad granskning Nämnders/styrelsers analyser i samband med rapportering till RS/RF

Revisorskollegiet har genomfört en fördjupad granskning av nämnders och styrelsers analyser i samband med rapportering till regionstyrelsen och regionfullmäktige². Granskningens syfte var att bedöma om nämnder och styrelser har säkerställt att det finns en ändamålsenlig struktur på plats för analys samt om analysen har en ändamålsenlig funktion i styrsystemets beslutsprocesser i samband med rapportering av delårsbokslut och årsbokslut. Granskning beskriver fokus var att dels att översiktligt bedöma regionens analysarbete samt med fördjupat fokus på analyser i samband med delårsrapporten per mars 2016 samt årsredovisningen för 2015. I granskningen har en genomgång gjorts av styrande dokument samt nämnders och styrelsers rapportering. Representanter i förvaltningsledningar samt ansvariga för analyser och rapporter har intervjuats.

Iakttagelser

Granskningen visar att det finns en struktur för arbetet med analyser och rapportering och att åtgärder vidtas för att utveckla arbetssätten, inte minst på Koncernkontoret och inom de större förvaltningarna. Granskningen visar dock att det finns en del brister. Granskningen visar att brister finns i nämnder och styrelser rapportering av information som klargör orsakerna till avvikelser, analytiska kommentarer och konsekvensbeskrivningar. Det saknas i hög grad trendanalyser där utvecklingen över en längre tidsperiod analyseras. Granskningen visar också att det bara delvis görs utvärderingar och ”analyser av analyser”.

Bedömning

Revisionens bedömning är att Koncernkontorets riktlinjer och anvisningar för uppföljning och rapportering inte är helt tydliga. Så som de är utformade finns risk för att rapporteringen från nämnder och styrelser saknar analyser och slutsatser som kan vara väsentliga som underlag för ändamålsenliga beslut vad gäller åtgärder m.m. Analyserna bör leda till bedömningar av framtidsutsikterna. Beslutsunderlag riskerar därmed att vara ofullständiga, vilket i sin tur riskerar att leda till beslut om åtgärder som inte är ändamålsenliga och effektiva på längre sikt. Bedömningen är vidare att utvärdering och kvalitetssäkring av analysarbete kan utvecklas i nämnders och styrelsers arbete med intern styrning och kontroll. Ett viktigt led i det är att säkerställa att indata håller hög kvalitet. Bedömningen är också att en större tyngd bör läggas på årets första delårsrapport då det fortfarande finns tid att åtgärda eventuella avvikelser så att nämnder och styrelser kan uppfylla regionfullmäktiges mål och genomföra de uppdrag fullmäktige gett dem.

3.4 Granskning intern kontroll

Syfte

Styrelser/nämnder ansvarar för att tillse att verksamheten bedrivs med en tillräcklig intern kontroll enligt kommunallagen 6 kap 7 §. Revisionen granskar inom ramen för den årliga grundläggande granskningen nämnders/styrelsers intern kontroll.

Följande revisionsfrågor ställs:

- Har styrelsen utformat ett system för den interna kontrollen som i tillräcklig utsträckning hanterar brister i styrelsens styrning och uppföljning?

---

² Fördjupad granskning nämnders och styrelsers analyser i samband med rapportering till regionstyrelsen och regionfullmäktige, dnr Rev 26-2016.

- Har styrelsen säkerställt att detta system genomförs?

Iakttagelser

Den interna kontrollen skall komplettera nämndens styrsystem för målstyrning. Årets grundläggande granskning har visat att nämnden i allt väsentligt har en målstyrning i enlighet med RF prioriterade mål, fokusområden och uppdrag i regionfullmäktiges budget 2016. Nämnden har god kännedom om sin kontrollmiljö.

Vad gäller regionstyrelsens riktlinjer för intern kontroll har nämnden inom budgetprocessen upprättat en risk- och väsentlighetsanalys utifrån styrelsens samlade uppdrag samt fastställt en intern kontrollplan för 2016 baserat på riskanalysen, samt beslutat att den interna kontrollplanen ska följas upp och återrapporteras till styrelsen senast i samband med bokslut 2016. Nämndens interna kontrollplan anger organisation för den interna kontrollen, samt ansvar för olika kontrollmoment. Återrapportering har skett till nämnden av den interna kontrollen vid årsbokslut av resultatet av kontrollerna samt vidtagna åtgärder. Resultatet av den interna kontrollen har på så sätt integrerats i den årliga uppföljningsprocessen, samt rapporterats till Regionstyrelsen. Nämnden har på motsvarande sätt fastställt risk- och väsentlighetsanalys, samt beslutat om intern kontrollplan i samband med detaljbudgetprocess 2017, beslutet anger organisation samt krav på återrapportering av den interna kontrollen för 2017.

Bedömning

kontrollen som i tillräcklig utsträckning hanterar risken för brister i styrelsens styrning och uppföljning, samt har säkerställt att detta system genomförs i allt väsentligt enligt kommunallagens krav och regionstyrelsens riktlinjer för intern kontroll.

3.5 Granskning av räkenskaper

Revisionsbyrån Deloitte ansvarar för räkenskapsgranskningen av nämnden för 2016. Granskningen har omfattat löpande granskning, delårsrapport och årsbokslut. Utifrån granskningen har vi gjort nedanstående bedömningar.

Löpande granskning och granskning av delårsrapport, det har inte framkommit något som tyder på några väsentliga avvikelser i fråga om huruvida:

- Delårsboksluten visar en rättvisande bild av enhetens resultat och ställning
- Delårsrapporterna och den löpande redovisningen uppfyller i allt väsentligt kraven enligt den kommunala redovisningslagen och regionstyrelsens anvisningar
- Oförändrade redovisningsprinciper har tillämpats

Bokslutsgranskning, det har inte framkommit något som tyder på några väsentliga avvikelser i fråga om huruvida:

- Årsbokslutet visar en rättvisande bild av enhetens resultat och ställning
- Årsredovisningen och den löpande redovisningen uppfyller i allt väsentligt kraven enligt den kommunala redovisningslagen och regionstyrelsens anvisningar
- Oförändrade redovisningsprinciper har tillämpats

Övrigt

Inga rekommendationer har lämnats.